

Cegléd Város Önkormányzat honlap akadálymentesség ellenőrzése

Bevezetés

Jogszabályi háttér:

A közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvény 3. § (1) bekezdése alapján „a közsférabeli szervezet honlapját és mobilalkalmazását úgy köteles kialakítani és folyamatosan működtetni, hogy a felhasználók számára akadálymentesen érzékelhető, kezelhető, érthető és informatikai szempontból stabil legyen.

A közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvény 3. § (2) bekezdése a honlapok és a mobilalkalmazások akadálymentességi követelményei kapcsán úgynevezett „közzétett harmonizált szabványokat” említ.

A hivatkozott szabvány az „ICT-termékek és -szolgáltatások hozzáférhetőségi követelményei” című MSZ EN 301 549 jelzetű szabvány, mely az Európai Távközlési Szabványügyi Intézet (rövidítve ETSI) www.etsi.org URL című honlapjáról szabadon letölthető.

A szabvány 9. fejezetében találjuk a honlapokra vonatkozó követelményeket, amely szerint egy weboldal vagy mobilalkalmazás akkor felel meg az MSZ EN 301 549 szabványnak, ha teljesíti a WCAG 2.1 szabvány „AA” szintű megfelelőségi követelményeit.

A közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvényben foglalt kötelezettségek teljesítése ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 162/2019. (VII. 5.) Korm. rendelet 1. § „a Kormány a közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvény 5. §-a szerinti ellenőrzési és végrehajtási feladatok ellátására a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökséget jelöli ki.

Fogalommagyarázat:

- Weboldal (weblap, web page): adott URL címmel azonosítható oldal a webhelyen belül. Példaként a KIFÜ webhelyének „Közérdekű adatok” oldala a https://kifu.gov.hu/kozerdeku_adatok URL címen.
- Webhely (website, honlap): weboldalak halmaza, melyek közös célt szolgálnak, és amelyeket ugyanaz a szerkesztő, csoport vagy szervezet készített. Például a KIFÜ webhelye, vagy a KIFÜ honlapja.
- Főoldal (nyitóoldal, kezdőoldal, homepage): a webhely fő weboldala. Például a KIFÜ webhelyénél a <https://kifu.gov.hu> URL címen elérhető weboldal.

Az alkalmazott szabvány, illetve az ellenőrzés hatálya:

A WCAG elnevezés az angol Web Content Accessibility Guidelines szavakból képzett rövidítés. Magyar fordítása Webes Tartalom Hozzáférhetőségi Irányelv, de Web Akadálymentesítési Útmutató néven is hivatkoznak rá.

A Web Akadálymentesítési Útmutató meghatározza, hogyan lehet a webtartalmat jobban elérhetővé tenni a hátrányos helyzetűek számára. Az akadálymentesítés a fogyatékkal élők széles körét érinti, beleértve a látási, hallási, testi, beszéddel kapcsolatos, kognitív, nyelvi, tanulási és neurológiai fogyatékoságokat. Habár ezek az irányelvek széles területet fednek le, nem képesek arra, hogy az összes típusú, fokozatú és kombinációjú fogyatékosággal rendelkezők igényeinek megfeleljenek.

Ezek az irányelvek használhatóbbá teszik a webtartalmat az idősebb felhasználók részére is, akiknek az öregedés következtében változnak a képességeik, és természetesen segítik a használhatóságot a mindennapi felhasználók számára is.

A szabvány négy fontos alapelvből áll (észlelhetőség, működtethetőség, érthetőség és robusztusság). Az alapelvek irányelvekből állnak, melyek segítik a szerkesztőket a teljesítési feltételek megértésében.

A WCAG 2.1 szabványban összesen 13 darab irányelv található. Ezek olyan alapvető célokat fogalmaznak meg, melyek a webes tartalom minél akadálymentesebb elérhetőségét teszik lehetővé. Az irányelvekhez teljesítési feltételek vannak hozzárendelve, melyek az adott irányelv tesztelhetőségét biztosítják. A WCAG 2.1 szabványban összesen 78 darab teljesítési feltétel szerepel.

A teljesítési feltételeknek azonosítójuk, nevük és szintezettségi besorolásuk van. Az azonosító első két száma mindig a vonatkozó irányelv és alapelv sorszáma.

A különböző csoportok és helyzetek szükségleteinek kielégítése érdekében három megfelelőségi szintet határoztak meg a szabvány készítői. Ezek a következők: A (legalacsonyabb), AA (két A), és AAA (három A, legmagasabb).

A közszférabeli szervezeteknek a „AA” szintet kell elérni.

Egy weboldarról vagy mobilalkalmazásról akkor mondható el, hogy „AA” szinten akadálymentes, ha az összes „A” és „AA” szintű teljesítési feltételt is teljesíti.

Az ellenőrzés célja, hogy a kiválasztott reprezentatív minta alapján bemutatásra kerüljenek azok a megoldások, amelyek nem felelnek meg a hatályos szabvány előírásainak. A hibák feltárásán túl a szabályok bemutatásával, értelmezésével és jó gyakorlatok felsorolásával igyekszünk segítséget nyújtani az akadálymentes kialakításban. Az ellenőrzés kizárólag az előírt szabványban foglalt szabályok, teljesítési feltételek betartásának vizsgálatára terjed ki, további hibák feltárása nem tartozik az ellenőrzés céljai közé.

Ellenőrzés során használt tesztelési környezet:

Böngészők neve és típusa:

- Google Chrome 89.0
- Mozilla Firefox 86.0

Felolvasó szoftverek:

- Jaws for Windows 2021.2102.34
- NVDA 2020.4 (Windows 10)

A honlap felépítéséről

Az ellenőrzése a következő időpontban történt: 2021. 03. 22. – 2021. 03. 23.

Az alábbi oldalakat használtuk reprezentatív mintaként:

<https://cegled.hu/>

<https://cegled.hu/?t=ph/ugyfelfogadas>

<https://cegled.hu/?t=irjon-nekunk>

<https://cegled.hu/?t=hir&id=10754>

<https://www.cegled.hu/index.php?t=hir&id=10635>

Az akadálymentesség ellenőrzés utáni teendők:

1. Az akadálymentességi ellenőrzésről készült hibák ismeretében javasoljuk, hogy **egyeztessenek a honlap üzemeltetéséért, fejlesztéséért felelős személyekkel, szervezeti egységekkel, érintett külső és belső partnerekkel.**

Fontos kiemelni, hogy a feltárt hiányosságok reprezentatív minta alapján kerültek bemutatásra, így ezeket a teljes honlapra kell értelmezni.

2. **Szükséges egy fejlesztési ütemterv elkészítése**, amelynek köszönhetően az erőforrások megfelelő felhasználásával záros határidőn belül akadálymentessé tehető a honlap. Ezzel párhuzamosan szükséges intézkedni arról, hogy a jó megoldások, illetve a teljesítési feltételek beépüljenek a fejlesztési folyamatokba.

A feltárt hibák javításának a megtervezése során javasoljuk mérlegelni, hogy az adott honlap esetében a jövőben milyen módosítások vannak már tervbe véve. továbbá az ütemterv elkészítése során kiindulópont lehet a feltárt hiba súlya (kényelmi funkció, vagy egyes alapvető folyamatok része), illetve az adott tartalom látogatottsága.

3. **A fejlesztési ütemtervet szükséges megküldeni a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség számára.**

Az ellenőrzés kapcsán felmerült kérdéseket, illetve a fejlesztési ütemtervet az ugyfelszolgalat@kifu.hu e-mail címen keresztül lehet megküldeni.

Kiemelten ajánljuk figyelmébe a témában készült rövid tájékoztató videó sorozatot a web akadálymentességi kisokost, amely a <https://kifu.gov.hu/webakadalymentesites/kisokos> weboldalon keresztül elérhető.

Javasoljuk, hogy a feltárt hibák elemzése után belső mérlegelés során vizsgálják a saját erőforrásaikat a témában. Amennyiben a riport kapcsán felmerülnek tisztázó kérdések, akkor keressenek bizalommal a fenti elérhetőségen.

Amennyiben úgy érzik, hogy a feltárt hibák javításához folyamatos támogatásra, illetve szoros és állandó, akár napi szintű tanácsadóra van szükség, akivel lépésről lépésre tudnak haladni, akkor javasoljuk, hogy forduljanak egy megfelelő referenciával rendelkező szakértőhöz vagy vállalathoz.

Talált hibák listája:

1. A weboldal vizuálisan jól beazonosítható régiói (fejléc, fő régió, lábléc, stb.) a kódban nincsenek megfelelően jelölve. Ez nagyban nehezíti például a képernyőolvasó szoftvert használó felhasználók oldalon belüli navigációját. Szükséges ennek pótlása, melyre lehetőség a HTML5 által biztosított <header>, <main>, <footer>, <nav>, <aside> elemek használata. Példa: A honlap egyik vizsgált oldalán sem találhatóak szakaszjelzők.
2. Nem találhatóak ugrólinkek az oldalon. Szükséges az ugrólinkek pótlása úgy, hogy annak aktiválásakor a képernyőolvasó szoftverek fókusza is kövesse a képernyőt. Példa: A honlap egyik vizsgált oldalán sem találhatóak ugrólinkek. Ügyfélfogadás, írjon nekünk, hírek (ezen tartalmak esetében, ahol egyértelműen beazonosítható a fő tartalmi szakasz kezdete, az oldal tetején elhelyezett ugrólink nagyban könnyíti az oldalon belüli navigációt).
3. Az oldalon található első szintű címsor, azonban a címsorszint struktúra nem lineáris. Az oldal logikai címsorrendjének (<h1>, <h2>, <h3>, stb.) sorrendben történő használata szükséges a navigálhatóság érdekében. Példa: A honlap főoldalán számos, első szintű címsor található, amely megnehezítheti a képernyőolvasó szoftverrel böngésző felhasználó számára az oldalon belüli tájékozódást, navigálást.
4. A meglévő címsorokon a képernyőolvasók képesek navigálni, azonban egy vagy több esetben feleslegesen, csupán dekorációs céllal került a címsor alkalmazásra. A könnyebb navigálhatóság érdekében, azon szöveges elemeknél, amelyek nem egymástól elkülönülő blokkokat jelölnek, a címsorszintek alkalmazása helyett a css által biztosított formázási lehetőségeket szükséges használni. Példa: Az aloldalakon az oldalsávban található linkek („cegledkartya.hu, cegledfurdo.hu, varvag.hu stb), vizuálisan új szakaszt nem kezdenek, azonban második szintű címsorként lettek megjelölve.
5. A weboldalon az egyes blokkok vizuálisan jól beazonosítható címsorai a kódban nincsenek valódi címsor jelölőelemmel megjelölve. A könnyebb navigálhatóság érdekében szükséges az oldal logikai címsorrendjének megfelelő címsor jelölőelem (<h1>, <h2>, <h3>, stb.) használata. Példa: Az ügyfélfogadás oldalon a félkövérrel szedett szövegrészek („Ügyfélfogadási idő az adóhatósági Irodánál”, „A polgármester fogadóórája”, stb), vizuálisan új szakaszt kezdenek, azonban nincsenek címsor jelölőelemmel megjelölve.
6. A weboldalon található olyan űrlap, amelynek egyes beviteli mezőinek nincs, vagy a kódban nem megfelelően van összekapcsolva a hozzájuk tartozó címkével. Így egy képernyőolvasó szoftverrel böngésző felhasználó nem tudja eldönteni, hogy pontosan milyen célt is szolgál az adott elem. Szükséges ennek javítása, melyre megoldási lehetőség a <label for> jelölőelem használata. Példa: Az „írjon nekünk” oldalon található űrlap egyik mezőjének sincs címkéje.
7. A weboldalon található olyan captcha, amely nem rendelkezik akadálymentes alternatívával, így a látássérült felhasználók nem képesek beküldeni az adott űrlapot. Az űrlapokon olyan megoldást szükséges használni az automatizált szoftverek kiszűrésére, amely nem igényli külön a felhasználó aktív beavatkozását (pl. Google reCAPTCHA v3). Példa: Az „írjon nekünk” oldalon található űrlap captchája.
8. A weboldalon található olyan űrlap, amely kitöltése során jelentkező egyes hibaüzenetek a megjelenésük pillanatában nem hallhatóak, így az könnyen elkerülheti egy képernyőolvasó szoftverrel böngésző felhasználó figyelmét. Szükséges ennek javítása, melyre megoldási lehetőség a hibaüzeneteket egy role="alert" típusú élő régióba

elhelyezni. Példa: Az „IRJON NEKÜNK!” oldalon található úrlapon megjelenő egyes hibaüzenetek nem hallhatók megjelenésük pillanatában.

9. A weboldalon található olyan felugró ablak, amelyre a képernyőolvasó programok fókusza nem kerül rá automatikusan, illetve billentyűzettel a felhasználó könnyen kinavigálhat belőle. Így a képernyőolvasó szoftverrel böngésző felhasználók figyelmét könnyen elkerülhetik a felugró ablakban közölt információk. Példa: A főoldalon a „Megjelentek a szigorítás részletei” és a „Megemlékezés a kommunizmus áldozatairól” című felugró ablakra a billentyűfókusz az alatta lévő tartalom bejárása után (a sütikről szóló leírás előtt) kerül.
10. A weboldalon található egy vagy több olyan szakasz, amelynek folyamatos mozgását, vizuális effektjét billentyűzet segítségével nem lehet szüneteltetni. Ez nagyban nehezíti a diszlexiás, valamint a gyengénlátó, nagyító szoftverrel böngésző felhasználót az információk értelmezésében. Példa: A főoldalon található slideshow-t billentyűzetről is megállíthatóvá szükséges tenni.
11. A weboldalon található olyan menürendszer, amelynek billentyűzet használatával nem érhető el minden eleme. Mivel egy weboldalon történő navigáció legfőbb támpontja annak menüstruktúrája, elsődleges fontosságú a menü akadálymentes használhatósága. Szükséges a menü javítása úgy, hogy billentyűzetről a menü minden fő és alpontja aktiválható legyen. Példa: A főoldalon található slideshow körüli, körökben elhelyezett menüelemek nem érhetőek el billentyűzet segítségével.
12. A weboldalon található olyan menürendszer, amelynek képernyőolvasó szoftver használatával nem érhető el minden eleme. Mivel egy weboldalon történő navigáció legfőbb támpontja annak menüstruktúrája, elsődleges fontosságú a menü akadálymentes használhatósága. Szükséges a menü javítása úgy, hogy képernyőolvasó szoftver használatával a menü minden fő és alpontja aktiválható, almenüje kinyitható legyen. Egy almenü akkor tekinthető akadálymentesnek, ha annak aktuális státuszát a képernyőolvasó program aktívan jelzi a felhasználó számára (javasolt az aria-expanded definiálása). Példa: A weboldal főoldalán található lenyíló slideshow körüli menük (az oldal nem jelzi aktívan a képernyőolvasó szoftverek számára az almenü lehetőségét. Az almenüvel is rendelkező pontot képernyőolvasó programmal aktiválva a menü nem jelenik meg, hatást nem vált ki.)
13. A weboldalon található olyan link vagy szöveges elem, amelynek az elvárt szint alatti a kontrasztaránya. A szabvány szerinti minimum kontrasztarány - amely megfelelő láthatóságot biztosít a felhasználó aktuális körülményeitől függetlenül - a szöveges tartalom esetén 18 képpont méret alatt a háttérhez viszonyítva 4,5:1, 18 képpont felett 3:1, a linkek esetén a szöveghez viszonyítva 3:1. Javasolt a kontrasztarányt erre létrehozott célszoftverrel vizsgálni, pl. Colour Contrast Analyser (CCA). Példa: A főmenü (felső) Címlap pontjának sötétkék szövegének kontrasztja a menü világoskék hátterével 3,9:1. A főoldalon az „Információk” képaláírás egér hatására fehér szöveg egér hatására sárga hátterével 2:1. A főoldalon az Információk képaláírás fölé állva egérrel megjelenik a slideshow fölött egy leírás, amely fehér betűjének kontrasztja az arany színű háttérrel 2,4:1. A főoldalon az „Aktuális programok” fehér szövegének kontrasztja a szürke háttérrel 1,8:1. A főoldalon a „Mai mozi műsor” fehér szövegének kontrasztja a kék hátterével 2,9:1. A főoldalon a „További előadások >>” hiperhivatkozás kontrasztja a fölötte lévő szöveggel 2,5:1. A főoldalon a szennyvízszállítás alatti e-mail cím kontrasztja a körülötte lévő fekete szöveggel 2,1:1. Az Ügyfélfogadás oldal táblázatában lévő piros szöveg kontrasztja a sárga háttérrel 3,9:1. Az Ügyfélfogadás oldalon található fehér

szöveg kontrasztja világoskék háttérrel 2,6:1. A láblécben lévő kék szöveg kontrasztja világoskék háttérrel 1,9:1.

14. A weboldalon található olyan grafikus elem, amelynek az elvárt szint alatti a kontrasztaránya. A szabvány szerinti minimum kontrasztarány - amely megfelelő láthatóságot biztosít a felhasználó aktuális körülményeitől függetlenül - a grafikus elemek esetében 3:1. Javasolt a kontrasztarányt erre létrehozott célszoftverrel vizsgálni, pl. Colour Contrast Analyser (CCA). Példa: Fejlécben lévő sárga akadálymentes változat ikonjának kontrasztja világoskék háttérrel 1,1:1. A slideshow-ban lévő oldalakat jelző szürke ikon kontrasztja a háttérképpel átlagosan 1,6:1, az aktuális oldalt jelző kék ikon kontrasztja a háttérképpel átlagosan 2,2:1, a fehér navigációs nyílaké kék háttérrel átlagosan 2,8:1. Az oldalsó menüben lévő sárga mappa ikon kontrasztja világoskék háttérrel 1,8:1. A főoldalon található Aktuális programok szürke görgetősávjának kontrasztja fehér háttérrel 2,8:1. Hírek értékelésére szolgáló szürke csillag ikonok kontrasztja a fehér háttérrel 2,1:1. Az „IRJON NEKÜNK!” oldalon található szövegdobozok világoskék szegélyének kontrasztja fehér háttérrel 1,4:1, a sárga Elküldöm és Mégse gomboké szürke szegéllyel 1,2:1.
15. A weboldal a nagyíthatóság követelményeinek nem tesz eleget. A vizsgált 200%-os nagyítás esetén a weboldal egyes elemei nem alkalmazkodnak megfelelően a nagyítás szintjéhez, így esetenként a tartalom nem, vagy csak vízszintes görgetés mellett olvasható. Egy weboldal esetében elsődleges fontosságú a nagyíthatóság megfelelő működése, mivel annak nagyításhoz alkalmazkodó felületével találkozik minden olyan felhasználó is, akik különféle eszközökről böngésznek, így a nagyíthatóságból eredő hibákkal a fogyatékkal élő emberek csoportjánál sokkal szélesebb kör érintett. Példa: Az honlap nem reszponzív, ezért a vizsgált 200%-os nagyítás esetén 1280 x 1024 px méretben a tartalom csak oldalirányú görgetéssel tekinthető meg. Ez alól kivétel a süti elfogadásáról szóló sáv, mivel az alkalmazkodik a nagyítás szintjéhez.
16. A weboldalon található olyan elem, vezérlő vagy link, amely esetén a billentyűfókusz láthatósága nem megfelelő, az elvárt szint alatti a kontrasztaránya. A szabvány szerinti minimum kontrasztarány - amely megfelelő láthatóságot biztosít a felhasználó aktuális körülményeitől függetlenül - a billentyűfókusz esetében 3:1. Javasolt a kontrasztarányt erre létrehozott célszoftverrel vizsgálni, pl. Colour Contrast Analyser (CCA). Példa: A fejlécben lévő „keres” gomb; a főoldalon található menüelemek (slideshow körüli és oldalsávban lévő); slideshow és naptár vezérlő elemei; cegledkartya, cegledfurdo, stb. hirdetések; csaky_andras.jpg kép; Hírek, Közlemények, stb. fülek; „IRJON NEKÜNK!” oldalon lévő Elküldöm és Mégse gombok esetén a fókusz hatására nem jelenik meg keret vagy hover effekt. Mozilla Firefox böngészőben a korábbi példákon kívül is jellemző, hogy a fókusz kerete nem elég látható (például az „IRJON NEKÜNK!” oldalon lévő szövegdobozok körül megjelenő keret kontrasztja a sárga háttérrel 2,1:1).
17. A weboldalon található olyan elem vagy link, amelyre a billentyűfókusz nem kerül rá, így a csak billentyűzetet használó felhasználók számára elérhetetlen. Példa: A főoldalon lévő Hírek, Közlemények, stb. fülekben szereplő elemek, a Facebook megosztás gomb, illetve az „IRJON NEKÜNK!” oldal kód beírására szolgáló szövegdoboza nem érhető el billentyűzet használatával.
18. Egyes aktuálisan nem látható (rejtett) elemekre is rááll a billentyűfókusz, illetve bizonyos esetekben automatikusan olyan helyre kerül, ami nem logikus. Ez nagyban nehezíti a csak billentyűzetet használó felhasználók oldalon belüli navigációját. Példa: A főoldalon lévő Rendezvényképek között találhatóak olyanok, melyekre a fókusz rákerül, azonban nem láthatóak.

19. A weboldalon található olyan videó, amely nem rendelkezik felirattal. Minden olyan videós tartalom esetén, amely beszéd útján ad át információt, szükséges biztosítani automatikusan elinduló szöveges alternatívát. Példa: A „Megemlékezés a kommunizmus áldozatairól” című hírben található videó nem rendelkezik felirattal.
20. A weboldal fejléc-, illetve láblécében sem található az akadálymentesítési nyilatkozat, vagy arra mutató link. Szükséges pótolni az akadálymentesítési nyilatkozatot.

Akadálymentesítési nyilatkozat:

Az ellenőrzés során nem találtunk akadálymentesítési nyilatkozatot. Felhívjuk a figyelmét, hogy minden közsférabeli szervezet számára kötelező az Akadálymentesítési nyilatkozat kitöltése és a honlapján való akadálymentes közzététele.

Jogszabályi alap:

- 2018. évi LXXV. törvény a közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről
- a közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvényben foglalt kötelezettségek teljesítése ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 162/2019. (VII. 5.) Korm. rendelet
- a közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítése során alkalmazandó akadálymentesítési nyilatkozat tartalmi elemeiről szóló 30/2019. (IX. 4.) ITM rendelet

A nyilatkozat sablon, illetve a kitöltéshez szükséges útmutatót a következő linken találja:

<https://kifu.gov.hu/webakadalymentesites/dokumentumtar>

Kelt: 1134 Budapest, Váci út 35., 2021. 03. 23.

Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség

Megfelelőség Ellenőrzési Főosztály